

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1999/2024
25.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић, Надежде Видић, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... , чији је пуномоћник Јелена Пецикоза, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављене против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 215/23 од 05.05.2023. године, у седници одржаној 25.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 215/23 од 05.05.2023. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 215/23 од 05.05.2023. године и пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 1/21 од 21.01.2022. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 337.164,62 динара са законском затезном каматом почев од 02.12.2020. године до исплате и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 45.000,00 динара у року од 8 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду Прр1 1/21 од 21.01.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 337.164,62 динара са законском затезном каматом почев од 02.12.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца у делу којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу плати законску затезну камату на досуђени износ почев од 04.02.2011. године до 01.12.2020. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да

тужиоцу на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 55.800,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Виши суд у Београду је пресудом Гжрр1 215/23 од 05.05.2023. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и пресуду Трећег основног суда у Београду Прр1 1/21 од 21.01.2022. године потврдио у ставу 1. и 3. изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је поднео одговор на ревизију. Трошкове за састав одговора на ревизију није тражио.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду имовинске штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским дрштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку-ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу одреде члана 408. ЗПП и оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повред одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 159/20 од 03.04.2020. године утврђено је да је тужиоцу као подносиоцу приговора поврђено право на суђење у разумном року у поступку који се води пред тим судом у предмету Ст 4155/10, па је наложено стечајном судији у том предмету да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све неопходне радње за које сматра да су правно релевантне и оконча стечајни поступак у најкраћем року. Стечајни поступак у том предмету вођен је над стечајним дужником „Индустрија котрљајућих лежајева“ а.д. Београд, код кога је тужилац био запослен. У стечајном постуку тужилац је сврстан у трећи исплатни ред и признато му је потраживање у износу од 337.164,62 динара, које потраживање се односи на неисплаћене зараде за период од 01.07.2001. године до 30.06.2003. године. Тужичево потраживње није намирено. Ово друштво располагало је већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године а од тада до јула 2005. године, друштво је пословало са 41,5% државног капитала који је био у власништву Акцијског фонда РС, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и Фонда за развој. На дан отварања стечајног поступка над стечајним дужником 22.10.2010. године, држава је имала удео од 0,55% у капиталу стечајног дужника. Решењем Владе Републике Србије од 07.07.2002. године, суспендовани су сви органи овог друштва и образован је одбор који ће обављати функцију суспендованих органа управљања, тако што је одређен вршилац дужности директора да обавља функцију

суспендованих органа пословања, све до 01.01.2010. године, све до 01.01.2010. године када је донета Уредба о престанку важења Уредбе о обавезној производњи одређених производа и пружању услуга и условима давања на привремено коришћење средстава предузећа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и тужену обавезали да тужиоцу накнади имовинску штету због повреде права на суђење у разумном року, у утуженом износу, са припадајућом каматом. Одговорност државе произлази из члана 22. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези са чланом 172. Закона о облигационим односима, будући да је држава имала контролу над стечајним дужником, послодавцем тужиоца, па је одговорна како за неизвршавање одлука судова донетих против тог друштва, тако и за неефикасно спровођење стечајног поступка.

По оцени Врховног суда, пресуде нижестепених судова су засноване на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, („Службени гласник РС“, бр. 41/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од када је стекла право на правично задовољење (став 1.). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3.).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године).

У конкретном случају, правноснажним решењем Привредног суда у Београду утврђена је повреда права тужиоца на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/10, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду од 22.10.2010. године, над послодавцем тужиоца а.д. „Индустрија котрљајућих лежачева“, које је у том моменту било у већинском приватном капиталу са уделом државе од 0,55% од укупног броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за стечајне повериоце настала услед немогућности наплате њихових потраживања која су била утврђена правноснажном одлуком суда и признате у стечајном поступку постоји када је извршни односно стечајни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом, због тога што је Република Србија донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију а што објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први закон о приватизацији, односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“, бр. 32/97) у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 123/2007) прописано је да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана

доношења одлуке о окончању реструктурирања не може процес субјекта приватизације односно над његовом имовином одредити или спровести принудно извршење нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Пошто је законским решењима објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним односно државним капиталом, Република Србија објективно одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај, пошто је „ИКЛ“ а.д. располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога поступак својинске трансформације – приватизације окончан је решењем надлежног Министарства пољопривреде од 15.11.2011. године. Тужиочево потраживање датира из периода 01.07.2001. године до 30.06.2003. године, када је држава имала мањински удео капитала друштва у висини од 41,50%. Стога не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије, у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућено извршење судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјекте приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника-послодавца тужиоца који је приватизован пре измене закона о приватизацији. Стога је тужиочев тужбени захтев неоснован. Предузимање мера за отклањање или ублажавање санкције међународних организација није било од утицаја на власничку структуру ИКЛ-а у смислу институционалне зависности предузећа од државе. Због тога је тужбени захтев тужиоца неоснован.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице, на име ангажовања правобранилаштва за састав одговора на тужбу 6.000,00 динара, жалбе 12.000,00 динара и ревизије 27.000,00 динара, укупно 45.000,00 динара, сходно одредби члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, применом важеће Адвокатске тарифе.

Из тог разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић